

Riktlinje för Egenavgifter enligt Socialtjänstlagen

SOCIAL- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

OBLIGATORISKA UPPGIFTER (METADATA)

I samtliga styrdokument ska finnas uppgift om:

- Vilken instans som har fastställt dokumentet
- När dokumentet har fastställts, datum enligt ISO 8610 (åååå-mm-dd), fylls i av sekreterare/registrator efter beslut.
- Diarienummer, fås av registrator
- Dokumentansvarig, titel
- Vilka dokumentet gäller för
- Klassificering enligt dokumenthanteringsplan, fås av registrator
- När översyn av dokumentet bör göras
- Var dokumentet ska publiceras
- Vilket/ vilka dokument som eventuellt ersätts
- Relation, om t ex Policy efterföljs av riktlinje
- Författningssamling, nummer fås av registrator, om det är aktuellt

Dokumentansvarig har det yttersta ansvaret för dokumentet. Dokumentansvarig ansvarar för styrdokumentets kommunikering.

I ansvaret ingår även att hålla dokumentet aktuellt genom att löpande se till att uppföljning och revision sker enligt anvisning i dokumentet eller om behov uppstår.

Revidering/översyn av styrdokument bör göras oavsett om dokumentet gäller till vidare. Lämplig tid är i samband med budgetprocess och/eller i början av mandatperiod.

Metadata om dokumentet

Dokumentnamn		Dokumenttyp	Omfattar
Riktlinje för Egenavgifter enligt Socialtjänstlagen		Riktlinje	Vård och omsorg
Beslutsinstans Social- och arbetsmarknadsnämnd samt Äldre- och omsorgsnämnd	Dokumentansvarig Socialchef	Publicering Ledningssystem	

Beslutad/datum	Översyn bör göras	Klassificering	Diarienummer
2025-06-17	2026-06-17	1.3.1.	2025/53
Relation	Ersätter	Författningssamling	

INNEHÅLL

OBLIGATORISKA UPPGIFTER (METADATA)	2
1 NÄMNDENS UPPDRAG	4
1.1 Godkända typer av boende	4
1.2 Beslut	4
1.3 Vårdavgift	5
1.4 Egenavgift	5
1.5 Avgiftsbeslut	6
1.6 Rättslig reglering	6
1.7 Avgiftens storlek och ekonomisk konsekvens	6
2 BARN	7
2.1 Ekonomiska konsekvenser när ett barn placeras	7
2.2 Föräldrars ersättningsskyldighet till kommunen	7
2.3 Beräkning av ersättningen	8
2.4 Nödvändiga handlingar	8
2.5 Inkomstberäkning	8
2.6 Beräkning av ersättningsbeloppet	9
2.7 Barnets egna inkomster	10
2.8 KommunikERING av beräkningsunderlaget	10
2.9 Jämkning	10
2.10 Egenavgift - Vård och behandling av barn och unga	10
2.11 Egenavgift - Omvårdnad barn och unga LSS	11
3 VUXEN	12
3.1 Egenavgift - Vård och behandling av vuxna med skadligt bruk och beroende	12
3.2 Placering på grund av psykiska funktionshinder eller stort omvårdnadsbehov	12
3.3 Kostnad för boende	13
3.4 Kostnad för mat	13
3.5 Egenavgift, särskilt boende	13
4 ALLA	14
4.1 Lägre avgift och Eftergift	14
4.2 Utebliven betalning	14
4.3 Förutsättningar för ersättningstalan	14
4.4 Utredning om betalningsförmåga	15
4.5 Krav eller eftergift	15
4.6 Ansökan till förvaltningsrätten	15

1 NÄMNDENS UPPDRAG

Enligt 9 kap. 1 § socialtjänstlagen (SoL) ska Socialnämnden se till att den som behöver vårdas eller bo i annat hem än det egna bereds plats i hem för vård eller boende eller i familjehem. Kommunen ansvarar för att det finns tillgång till familjehem och hem för vård eller boende för såväl barn som enskilda vuxna och familjer. Staten har genom Statens institutionsstyrelse (SiS) ansvar för att det finns tillgång till s.k. § 12-hem för barn och ungdomar som vårdas enligt lagen om särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och s.k. LVM-hem för personer som vårdas enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

I Socialtjänstförordningen (SoF) regleras vad som avses med hem för vård eller boende (HVB) och familjehem.

1.1 Godkända typer av boende

De godkända typerna av boenden är de verksamheter som bedrivs enligt 26 kap. 1 § SoL.

- Behovsbedömt trygghetsboende
- Bostad med särskild service för personer med funktionsnedsättning
- Hem för viss annan heldygnsvård "Korttidsboende"
- Hem för vård eller boende (HVB)
- Stödboende
- Särskilt boende. Bostad med särskild service för äldre
- 9 kap 8 § placerade barn inom LSS.

1.2 Beslut

En ansökan som avser placering på HVB prövas enligt 10 kap. 5 §, 11 kap. 1 § andra stycket samt 12 kap. 1 § första stycket SoL, vilket innebär att beslutet kan överklagas genom förvaltningsbesvär. Syftet med en vistelse i HVB eller familjehem kan antingen vara den enskildes behov av vård- och behandlingsinsatser eller vara ett renodlat stöd- eller omvårdnads-boende.

Placering enligt LSS kan ske externt om det finns särskilda skäl härtill (§ 16 c LSS). Det kan vara att kommunen inte kan tillhandahålla en plats inom kommunen eller att funktionsvariationen är speciell. Insatsen prövas enligt 7 och 9 § LSS, vilket innebär att beslutet kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

Extern placering i särskilt boende för äldre och psykiskt sjuka kan ske om kommunen inte kan tillhandahålla sådan plats. Placeringen prövas enligt 11 kap. 1 § andra stycket och 12 kap. 1 § första stycket SoL, vilket innebär att beslutet kan överklagas genom förvaltningsbesvär.

I samband med insatsprövningen ska alltid en bedömning göras av vilken insats placeringen avser. Därefter görs en prövning av vilken avgiftstyp som ska gälla samt

vilken avgift den enskilde ska betala. Av beslutet ska det framgå om insatsen avser vård och behandling eller stöd-/omvårdnads-boende. Beslutet ska tidsbegränsas.

Kommunens vårdavgift ska inte framgå i beslutet eftersom kommunens kostnader för olika insatser inte normalt redovisas för den enskilde. Om den enskilde däremot efterfrågar sådana uppgifter ska de uppges.

En placering där syftet är vård och behandling kan efter en viss tid övergå till en placering med särskilt stöd eller omvårdnad som huvudsakligt syfte. När så sker ska ett nytt beslut fattas där det framgår att insatsen har förändrats från vård och behandling till stöd- eller omvårdnadsboende och att den enskildes egenavgift har förändrats.

1.3 Vårdavgift

Med vårdavgift avses den avgift nämnden betalar för placeringen. Vårdavgiftens storlek varierar beroende på vilken typ av placering som avses och innehållet i vården/boendet. Vårdavgiften berör inte den enskilde.

1.4 Egenavgift

Egenavgift är den avgift kommunen kan ta ut av den enskilde för en tjänst. Syftet med egenavgift är att den enskilde i skälig utsträckning själv ska bidra till kommunens kostnader för uppehälle och omvårdnad. Oavsett vilken insats det gäller så utgör egenavgift inte en kostnad för vård och behandling.

I dessa riktlinjer avses med egenavgift den avgift den enskilde enligt 31 kap. 3 § och 32 kap 2 och 3 §§ SoL ska betala för vård och behandling (stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär) eller stöd-/omvårdnadsboende (andra stöd och hjälpinsatser). Kommunfullmäktige fastställer alla egenavgifter inom olika verksamheter i kommunen. Med hänsyn till Likställighetsprincipen kan förvaltningarna inte fastställa avvikande egenavgifter. Med egenavgift avses följande:

- En avgift som kommunen enligt 31 kap. 3 § och 32 kap 2 och 3 §§ SoL får ta ut för uppehållet av den som på grund av skadligt bruk och beroende får vård eller behandling i ett hem för vård eller boende eller i ett familjehem. Här avses både frivillig vård och vård enligt LVM.
- En avgift som föräldrar till barn som får vård i ett annat hem än det egna ska betala, enligt 31 kap. 3 § och 32 kap 2 och 3 §§ SoL. Föräldrarna är skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader.
- En avgift som föräldrar till barn som får omvårdnad i ett annat hem än det egna ska betala, enligt 20 § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Föräldrarna är skyldiga att i skälig utsträckning bidra till kommunens kostnader.
- En avgift för andra stöd- och hjälpinsatser än vård och behandling, där kommunen enligt 31 kap. 3 § och 32 kap 2 och 3 §§ SoL får ta ut skälig ersättning. Den avgift kommunen får ta ut får inte överstiga kommunens självkostnader. Detta gäller oavsett vad som är huvudorsaken till stöd och hjälpinsatserna.
- Nämndens boenden för vuxna är stöd- och boendelösningar för personer med beroendeproblematik, psykisk ohälsa, funktionsvariationer och

skyddsbehov.

1.5 Avgiftsbeslut

Ett separat avgiftsbeslut fattas utifrån beslutet. Avgiftsbeslutet ska grunda sig på den aktuella insatsens beslut och aktuella årliga avgifter som är fastställda i separat avgiftsärende av kommunal nämnd. Beslutet ska följa aktuell lagstiftning och dessa riktlinjer. Alla individer har rätt till ett separat avgiftsbeslut som är överklagningsbart.

1.6 Rättslig reglering

Lagen skiljer på stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär och andra stöd och hjälpinsatser. Huvudregeln enligt 31 kap. 3 § och 32 kap 2 och 3 §§ SoL är att stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär är avgiftsfria för den enskilde. Kommunen får dock ta ut avgift för mat och logi av den som får vård och behandling för missbruk i HVB eller i familjehem. För andra stöd- och hjälpinsatser än vård och behandling får kommunen enligt 31 kap. 3 § och 32 kap 2 och 3 §§ SoL ta ut skälig ersättning. Den avgift kommunen får ta ut får inte överstiga kommunens självkostnader. Det gäller oavsett vad som är huvudorsaken till stöd och hjälpinsatserna. Vad som avses med andra stöd- och hjälpinsatser framgår inte klart av lagtexten i 31 kap. 3 § och 32 kap 2 och 3 §§ SoL, men har i kommentaren exemplifierats i form av placering i länkverksamhet och inackorderingshem. Nämnden gör bedömningen att de boenden där egenavgift kommer att tas matchar in under andra stöd- och hjälpinsatser.

1.7 Avgiftens storlek och ekonomisk konsekvens

Enligt 2 kap. 5 § Kommunallagen (2017:725), KL, får kommuner och landsting ta ut avgifter för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. För tjänster eller nyttigheter som de är skyldiga att tillhandahålla får dock avgifter endast tas ut om det följer av lag eller annan författning. Enligt 2 kap. 6 § KL får kommuner och landsting inte ta ut högre avgifter än som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller.

Enligt 6 kap. 1 § Socialtjänstförordningen får ersättning för uppehälle som kommunen kan ta ut vid stöd- och hjälpinsatser av behandlingskaraktär enligt 31 kap. 3 § och 32 kap 2 och 3 §§ SoL uppgå till högst 80 kronor per dag.

För andra stöd- och hjälpinsatser får kommunen ta ut skälig ersättning. Vad som är skälig ersättning har inte definierats klart. Eftersom kommunen inte får ta ut en avgift för själva vården, det stöd som personalen ger brukaren, måste avgiften avse kost och logi. Om mat inte intas i stödboende ska avgiften således reduceras. Det saknas närmare lagreglering om hur avgiften ska beräknas för insatsen stöd-boende.

Den som saknar betalningsförmåga för avgift kan befrias efter prövning. Avsikten med avgiften är inte att någon skall behöva ansöka om ekonomiskt bistånd för att kunna betala avgiften.

2 BARN

2.1 Ekonomiska konsekvenser när ett barn placeras

När ett barn dygnet-runt-placeras medför det att föräldrarna förlorar rätten till socialförsäkringsförmåner som är knutna till att de har barnet i sin vård.

Kommunen har alltid skyldighet att meddela Försäkringskassan (FK) när ett barn blir dygnet-runt-placerat och har även ansvar för att anmäla till FK om barnet omplaceras eller flyttar hem till föräldern igen.

2.2 Föräldrars ersättningsskyldighet till kommunen

Så tidigt i utredningsprocessen som möjligt, när det kan antas att en dygnet-runt-placering kan bli aktuell, ska barnets socialsekreterare informera föräldrarna om deras ersättningsskyldighet för barnets kostnader.

När ett barn dygnet-runt-placeras genom kommunens försorg ska det regelmässigt göras en utredning om föräldrarnas försörjningsförmåga och beslut ska fattas enligt följande:

Beslut om föräldrarnas ersättning ska alltid fattas så snart placeringstiden överstiger en månad. Om placeringstiden överstiger en månad gäller ersättningsskyldigheten från den dag placeringen verkställdes, vilket innebär att beslutet ibland blir retroaktivt. Det gäller oavsett om det är en stadigvarande placering, en tillfällig placering under utredningstiden eller om barnet flyttas. Det avgörande är att föräldern inte har barnet hemma på minst en månad.

- Ett beslut ska fattas för vardera föräldern. Det gäller även om föräldrarna är sammanboende.
- Beslutet ska alltid innehålla ett beslutat ersättningsbelopp.
- Ersättningsbeloppet kan vara 0 kronor. Beloppet får inte överstiga vad som för varje tid motsvarar underhållsstödsbeloppet. Beslutet kan omprövas under hela placeringstiden. Föräldrarna har skyldighet att meddela ändrade förhållanden.
- Om det framräknade ersättningsbeloppet blir lägre än 100 kr per barn och månad tas ersättning inte ut från föräldern.
- För kortare placeringstid än en månad tas ingen ersättning ut från föräldrarna.
- Beslut om eftergift enligt 33 kap. 6 § SoL ska fattas.

- Om en förälder inte betalar ersättning i enlighet med fattat beslut är utgångspunkten att kravåtgärder alltid ska vidtas.

Vid placeringar enligt LSS innebär det att ta ställning till om indrivningsåtgärder och ansökan om betalningsföreläggande ska göras. Vid placeringar enligt SoL och LVU ska ställning tas till om förutsättningar finns för ersättningstalan vid förvaltningsrätten.

2.3 Beräkning av ersättningen

Var och en av föräldrarna ska ersätta kommunen med belopp motsvarande återbetalningsbeloppet vid underhållsstöd (25-27 §§ Lag om underhållsstöd). Som underlag för beräkningen utgår man från inkomster enligt det senast fattade taxeringsbeslutet samt från inkomster enligt det totala antalet barn som föräldern är försörjningsskyldig för enligt 7 kap 1 § FB. Även om föräldrarna är sammanboende kan de ha olika antal barn.

Om barnet innan placeringen bott hos en förälder som uppburit underhållsstöd för barnet ska det finnas ett uträknat återbetalningsbelopp hos Försäkringskassan för den andre föräldern. Detta återbetalningsbelopp utgör då grund för beslutet gentemot den föräldern.

En förälders ersättningsskyldighet till kommunen gäller även om föräldern är placerad tillsammans med barnet, om inte annat avtalats, beroende på att föräldern står för del av barnets uppehälle vid placeringen.

Om en förälder uppbär försörjningsstöd saknas för tillfället förutsättningar för att ta ut ersättning och ersättningsbeslutet sätts till 0 kr.

Beräkningsverktyg finns på: [Beräkna underhållsbidrag - Försäkringskassan \(forsakringskassan.se\)](http://berakna.underhallsbidrag-forsakringskassan.se)

2.4 Nödvändiga handlingar

- Personbevis - Uppgifter inhämtas från Navet (Skatteverkets folkbokföring)
- Senaste taxeringsbeslut - Skattemyndigheten lämnar på kommunens begäran de inkomst- och förmögenhetssuppgifter som behövs för att fastställa en förälders ersättningsbelopp (6 kap 2 § SoF).
- Beräkningsunderlag - Blankett för beräkning av ersättningsbeloppet.
- Beslutsblankett - Blankett som innehåller beslutat ersättningsbelopp.

2.5 Inkomstberäkning

Inkomstberäkningen baseras på den senaste taxeringen. Exempelvis grundas ersättningsskyldigheten under perioden februari 2016 - januari 2017 på 2015 års taxering, d.v.s. på inkomster under år 2014 o.s.v.

Som inkomst räknas:

- Inkomst av tjänst (Bruttoinkomst (taxerad inkomst) minskad med avdrag för inkomsternas förvärvande, t.ex. arbetsresor)
- Inkomst av kapital (Avdrag som har gjorts i deklarationen för skuldräntor och andra kostnader läggs till)
- Studiemedel i form av studiebidrag (Ej lånedelen)
- 1 procent av den del av skattepliktig förmögenhet som överstiger 900 000 kr
- Inkomst av näringsverksamhet (som ska ökas med underskott från tidigare beskattningsår, utgift för egen pension med högst ett halvt basbelopp, avsättning till periodiseringsfond och ökning av expensionsmedel och minskas med återföring till beskattning av avdrag för avsättning till periodiseringsfond och minskning av expensionsmedel)

Den framräknade summan d.v.s. årsinkomstbeloppet minskas med 120 000 kr (grundavdrag). Beloppet som återstår läggs till grund för beräkningen av ersättningsbeloppet.

2.6 Beräkning av ersättningsbeloppet

Ersättningsbeloppet beräknas som en viss procent av förälderns inkomst enligt ovan. Procenttalet bestäms med hänsyn till samtliga barn som föräldern är försörjningsskyldig för enligt 7 kap. 1 § FB. Alla barn ska räknas med, även de som lever utanför familjen. Procentsatsen är 14 % för ett barn, 11,5 % per barn för två barn samt 10 % per barn för tre barn.

- 1 barn 14 %
- 2 barn 11,5 %
- 3 barn 10 %
- 4 barn 7,75 %
- 5 barn 6,4 %
- 6 barn 5,5 %
- 7 barn 4,85 %
- 8 barn 4,38 %
- 9 barn 4 %
- 10 barn 3,7 %

Exempel

En pappa är försörjningsskyldig för fyra barn. Han är ersättningsskyldig för två placerade barn. Hans framräknade årsinkomstbelopp är 180 000 kr vilket minskas med 120 000 kr. Den inkomsten används sedan för att beräkna ersättningsbeloppet per barn: $7,75 \times 60\,000 \text{ kr} = 4650 \text{ kr}$ per barn och år eller 387,50 kr per barn och månad. Ersättningsbeloppet blir alltså 775 kr per månad för de två placerade barnen tillsammans.

2.7 Barnets egna inkomster

Om ett barn har egna inkomster som t.ex. lön, kan det påverka nivån på föräldrarnas ersättning till kommunen. Barnets inkomster beräknas på samma sätt som föräldrarnas men grundavdraget är 48 000 kr. Om barnets inkomster överstiger 48 000 kr minskas föräldrarnas ersättningsskyldighet med hälften av den inkomst som överstiger 48 000 kr.

Exempel

Barnet har en egen årsinkomst på 70 000 kr – grundavdraget 48 000 kr = 22 000 kr. Hälften, d.v.s. 11 000 kr, reducerar det belopp föräldrarna tillsammans ska betala till kommunen. Respektive förälders ersättningsbelopp reduceras i detta exempel med 5 500 kr per år.

2.8 KommunikERING av beräkningsunderlaget

Innan ett beslut fattas om att föräldrar ska betala en viss ersättning ska beräkningsunderlaget och beräknad ersättning kommuniceras med dem. Föräldrarna blir därigenom informerade om beräkningssättet och ges möjlighet att se om underlaget är korrekt. Det ger dem även möjlighet att eventuellt begära jämkning av ersättningsbeloppet. Föräldrarna ska informeras om att beloppen omräknas årligen fr.o.m. februari samt när antalet barn, som de är försörjnings-skyldiga för, ändras.

2.9 Jämkning

Om det framräknade beloppet bedöms vara oskäligt i förhållande till respektive förälders ekonomiska förmåga eller sociala situation kan ersättningen jämkas till en skälig nivå. Det kan exempelvis vara så att förälderns inkomst har förändrats sedan det inkomstår som varit underlag för beräkningen eller för att föräldern står för vissa av barnets kostnader. En anledning kan också vara att barnet regelmässigt vistas hemma hos föräldern exempelvis varje helg. Jämkning kan även göras uppåt, exempelvis om föräldern får barnpension för det placerade barnet. Anledningen till jämkningen ska anges i beslutet. Jämkning kan ske redan från början eller vid ett senare tillfälle.

För att göra en bedömning av behovet av jämkning kan lämpligen en jämförelse göras med förälderns ekonomi i förhållande till normen för försörjningsstöd. Om föräldern har en inkomst i nivå med normen, finns för tillfället inte utrymme att betala någon ersättning. Föräldern ska inte betala mer än sitt eventuella överskott.

2.10 Egenavgift - Vård och behandling av barn och unga

Enligt 7 kap 1 § FB har föräldrar, var för sig, försörjningsskyldighet gentemot sina barn. För föräldrar som inte bor med barnet fullföljs försörjningsskyldigheten genom underhållsbidrag.

Enligt 32 kap. 3 § SoL är föräldrarna skyldiga att i skäligen utsträckning betala ersättning till kommunen, om ett barn får vård och behandling i ett annat hem än det egna. Avgiften bestäms efter samma grunder som bestämmandet av betalnings-skyldigheten enligt 19 kap. Socialförsäkringsbalken (SFB). Respektive förälders avgift får inte överstiga underhållsstödsbeloppet¹ enligt 18 kap. 20 § SFB. Sala kommun tar ut avgift motsvarande underhållsstödsbeloppet för placering:

- i familjehem,
- på HVB och stödboende
- vid Statens Institutionsstyrelse (SIS)

¹ Underhållsstöd från Försäkringskassan - Försäkringskassan ([forsakringskassan.se](https://www.forsakringskassan.se)) (<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/for-foraldrar-som-inte-leverihop/barnet-bor-hos-dig/underhallsstod-fran-forsakringskassan>)

2.11 Egenavgift - Omvårdnad barn och unga LSS

Enligt LSS 20 § är föräldrarna skyldiga att i skäligen utsträckning betala ersättning till kommunen, om ett barn/ungdom upp till 18 år, får omvårdnad i ett annat hem än det egna. Kommunen får i sådana fall uppbära underhållsbidrag som avser barnet.

Sala kommun tar ut avgift motsvarande underhållsstödet för barn i:

- Bostad med särskild service för barn och ungdom LSS 9 § p. 8.

I LSS-förordningen 5 § hänvisas till 6 kap 2-4 §§ SoF där det framgår att ersättningen ska bestämmas efter samma grunder som om det gällde att bestämma återbetalningsskyldighet för var och en av föräldrarna enligt lagen om underhållsstöd. Var och en av föräldrarna ska bidra, men beloppet får inte överstiga vad som för varje tid motsvarar underhållsstödsbeloppet¹.

Ersättningsskyldigheten gäller vid såväl tillfälliga som stadigvarande placeringar och från den dag ett beslut om placering verkställs. Skyldigheten gäller både vid placering i familjehem och på institution.

¹ Underhållsstöd från Försäkringskassan - Försäkringskassan ([forsakringskassan.se](https://www.forsakringskassan.se)) (<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/foralder/for-foraldrar-som-inte-leverihop/barnet-bor-hos-dig/underhallsstod-fran-forsakringskassan>)

I och med att barn och unga inom LSS kan bli beviljade skolboende som kan gå längre än till 18 års ålder kan Sala kommun debitera barn och unga under hela deras skolboende tid så .

Ersättningen avser dock maten.

Typ	Lagstöd
Mat ungdom över 18 år med egen inkomst avgift/månad enligt konsumentverkets referensvärden.	LSS, 20 §

3 VUXEN

3.1 Egenavgift - Vård och behandling av vuxna med skadligt bruk och beroende

Kommunen får enligt 31 kap. 3 § och 32 kap 2 och 3 §§ SoL ta ut avgift för uppehälle av den som får vård och behandling på grund av skadligt bruk och beroende i HVB eller i familjehem. Med uppehälle avses kost och logi. Det gäller alla vårdtagare, 18 år och äldre, såväl pensionärer som personer med aktivitets- eller sjukersättning eller annan inkomst och oavsett om vården sker enligt SoL eller enligt LVM. Regeringen meddelar föreskrifter om den högsta ersättning som får tas ut för varje dag.

Sala kommun tar ut den avgift per dag som regeringens föreskrifter medger för:

- behandlingshem
- familjehem
- LVM-hem
- stöd- och omsorgsboende

Egenavgiften för vård och behandling för skadligt bruk och beroende i HVB och familjehem är 80 kr/ dygn av inkomst. För personer som saknar eller har en låg inkomst kan avgiften sänkas helt eller delvis. Om personen genom att betala kostnaden blir beroende av försörjningsstöd ska kostnaden efterges.

Möjligheten att efterge egenavgift för vård- och behandling för skadligt bruk och beroende regleras i 33 kap. 4 § och 33 kap. 5 § första stycket SoL.

Kategori	Vård/boende	Avgift	Kommentar
Behandlingshem (SoL), LVM-hem (HVB), Familjehem, Stöd- och omsorgsboende	Vård och behandling för skadligt bruk och beroende	Högst 80 kronor/dygn enligt 8 kap 1 § SoL, 6 kap 1 § SoF Mat: 100 kr*	Bör efterges helt eller delvis enligt 33 kap. 5 § andra stycket SoL om personen saknar betalningsförmåga
Kvalificerat familjehem för vuxna	Vård och behandling för skadligt bruk och beroende	Högst 80 kronor/dygn enligt 8 kap 1 § SoL, 6 kap 1 § SoF Mat: 100 kr*	Bör efterges helt eller delvis enligt 33 kap. 5 § andra stycket SoL om personen saknar betalningsförmåga.

*= följer kommunens uppräknings av mat inom särskilt boende. Kan inte efterges.

3.2 Placering på grund av psykiska funktionshinder eller stort omvårdnadsbehov

Enligt gällande lagstiftning ska kommunen svara för boende, boendestöd och sysselsättning till psykiskt funktionshindrade. Regionen har ansvar för vård och behandling. Kommunen ska inte placera personer för vård av psykiska problem, det är regionens ansvarsområde. För vissa personer med psykiska

funktionshinder kan det bli aktuellt att samarbeta i ett beslut om placering för både vård och boende. I förekommande fall ska regionen svara för vårdkostnaden och kommunen för boendekostnaden.

3.3 Kostnad för boende

Kostnaden för bostad vid en externplacering följer vad som anges i 32 kap. 6 § SoL. Den högsta avgiften för bostad i särskilt boende får uppgå till högst 1/12-del x 0,5539 av prisbasbeloppet.

Prisbasbeloppet enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) är för år 2022 beräknat till 48 300 kronor.

Exempel

En beräkning enligt ovanstående visar att den enskilde som högst kan få en kostnad för sitt boende på 2 170 kronor per månad år 2022 efter beräkning av avgiftsutrymme. Exempel 2022: $1/12$ av 48 300 =

$4\,025 \text{ kr} \times 0,5539 = 2\,229 \text{ kr/mån}$ (uppräknas årligen).

3.4 Kostnad för mat

Om en person får måltider i ett boende är det kostnader för livsmedel som den enskilde ska bekosta. Kostnaden följer den som gäller för måltider på kommunens särskilda boenden.

3.5 Egenavgift, särskilt boende

Kategori	Vård/boende	Avgift	Lagstöd
Bostad med särskild service för personer med funktionsnedsättning (SoL), Särskilt boende	Boende med omvårdnad	Högst 1/12-del x 0,5539 av prisbasbeloppet. Mat: 100 kr*	SoL, 32 kap. 1 §

*= följer kommunens uppräkning av mat inom särskilt boende. Kan inte efterges.

4 ALLA

4.1 Lägre avgift och Eftergift

Enligt 33 kap. 6 § SoL kan nämnden besluta om att helt eller delvis efterskänka sin fordran. En person kan bli helt eller delvis avgiftsbefriad om följande uppfylls:

- Om den enskilde saknar inkomst eller har så låg inkomst att full avgift inte kan tas ut kan avgiften fastställas till ett lägre belopp eller efterges helt om vårdnadshavare har ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd, alternativt om den enskilde blir berättigad till ekonomiskt bistånd/försörjningsstöd genom att betala avgiften, efterges service- och omsorgsavgiften. Matkostnader och hyreskostnader åligger alltid den enskilde att betala.
- Vid placering av barn kan i undantagsfall nämnden bedöma att det inte är för barnens bästa att ta ut avgift. En individuell bedömning görs utifrån barnkonventionen.
- Om den enskilde har dubbla bostadskostnader i form av hyra under en omställningsperiod/övergångsperiod från ordinärt boende till boende enligt SoL. Jämkning medges i högst tre månader, utöver inflyttningsmånaden, och görs med det belopp som motsvarar den gamla bostadskostnaden, efter avdrag för eventuellt bostadstillägg. Jämkning medges endast om den boende inte har banktillgångar eller andra lätt realiserbara tillgångar, som överstiger 100 % av basbeloppet.
- Den enskilde individen lämnar in underlag som styrker att de får försörjningsstöd utbetalt, alternativt lämnar samtycke till inhämtning av underlag från enheten för ekonomiskt bistånd. Det åligger den enskilde att snarast meddela fakturaansvarig om det ekonomiska biståndet upphör. Fakturaansvarig ska göra regelbundna kontroller gällande att den enskildes uppgifter är riktiga och vid behov kräva ersättning i efterhand.

4.2 Utebliven betalning

Om en enskild inte betalar ersättning i enlighet med fattat beslut ska ersättningstalan väckas hos förvaltningsrätten om det finns förutsättningar för detta.

4.3 Förutsättningar för ersättningstalan

I de fall en ersättningsskyldig inte frivilligt betalar enligt beslut för kostnader som socialförvaltningen haft enligt 31 kap. 3 § och 32 kap. 2 - 3 §§ SoL uppstår ett krav mot den enskilde. Kommunen kan med stöd av 33 kap. 4 § och 33 kap. 5 § första stycket SoL väcka talan om ersättningen vid förvaltningsrätten.

Talan vid förvaltningsrätten måste väckas inom tre år från det kommunens kostnader uppstod. Ersättningstalan får inte bifallas av förvaltningsrätten om den enskilde genom att betala det uppkomna kravet kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning, d.v.s. om den enskildes hushåll skulle hamna under aktuell norm för försörjningsstöd om kravet betalas.

4.4 Utredning om betalningsförmåga

Om den enskilde inte betalar enligt fakturans förfallodatum skickas ärendet vidare till inkassobolaget Visma. Visma skickar ut en påminnelse. Ärendet ligger öppet i 60 dagar, därefter läggs ärendet vilande i väntan på beslut. Om det är nödvändigt ska den enskildes aktuella ekonomiska situation utredas så långt det är möjligt. Den enskilde ska alltid erbjudas möjlighet att presentera och diskutera sina ekonomiska förhållanden.

Det avgörande är om enskildes hushåll hamnar under den aktuella normen för försörjningsstöd om han/hon betalar egenavgiften. Vid beräkningen ska hänsyn inte tas till skulder. Om den enskilde inte medverkar till att utredningen kan genomföras har förvaltningen ändå rätt att göra kontroller med Försäkringskassan, skattemyndighet, arbetsgivare, etc. utan den enskildes samtycke.

4.5 Krav eller eftergift

Om utredningen visar att den enskildes förhållanden har ändrats så att denne inte inom rimlig tid kommer att kunna betala det uppkomna kravet får kommunen enligt 33 kap. 5 § andra stycket SoL helt eller delvis efterge detta. Kravet avslutas därmed. Detta beslut går inte att överklaga. Sannolikt blir det samtidigt aktuellt att besluta om en ändring av fortsatt ersättningsbelopp.

4.6 Ansökan till förvaltningsrätten

Visar genomförd utredning att det är styrkt eller troligt att den enskilde har betalningsförmåga ska talan väckas vid förvaltningsrätten. Ansökan ska göras vid den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt och innehålla följande uppgifter:

- Namn, adress och telefonnummer till handläggare och utskott.
- Den ersättningsskyldiges namn, personnummer, adress och telefonnummer
- Vad saken gäller: Talan om ersättning för kostnader som kommunen haft enligt 31 kap. 3 § samt 32 kap. 2–3 §§ SoL.
- Avseendemånad och belopp
- Utredning som visar att den enskilde har betalningsförmåga
- Yrkande: Kommunen yrkar att förvaltningsrätten ålägger motparten att till kommunen återbetala kostnader enligt ovan med vidstående belopp.

Kopior på beslut om motpartens ersättningsskyldighet, på beräkningsunderlag för ersättningsskyldighet, samt kopia på utredning gällande motpartens aktuella ekonomiska situation ska bifogas ansökan till förvaltningsrätten.

Eventuell dom i förvaltningsrätten i kommunens favör utgör underlag för ansökan om utmätning vid Kronofogdemyndigheten.

Omnämnda lagstiftningar

Socialtjänstlag (2025:400, SoL)

Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)

Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)

Socialtjänstförordning (2001:937) (SoF)

Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

Kommunallag (2017:725) (KL)

Folkbokföringslag (1991:481)

Lag (1996:1030) om underhållsstöd

Föräldrabalk (1949:381) (FB)

Riktlinje för Egenavgifter enligt Socialtjänstlagen.

SALA KOMMUN Vård och omsorg

Telefonnummer: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

